Після конфіскати — другий наклад.

Ч. 191 (10.574) Львів, пятниця 28. серпня 1925. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов.
Конто почт. щад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Гол. Редактор приймає від 1—2 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 дол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 СОТ.

Проти польонізації середніх шкіл.

(Комунікат УНДО.)

Постановою Секції для справ східних воєвідств і національних меншостей, затвердженою 8. червня цього року Радою міністрів, заповіджено злуку І. кляси в одній з польських гімназій у Львові, Перемишлі й Тернополі з першою клясою тамошніх українських гімназій на кляси двомовні, започатковуючи тим чином переміну тих гімназій на утраквістичні.

Ця постанова польської виконавчої влади має спиратися на законі з 31. липня 1924, „що заключує деякі постанови про організацію шкільництва", а саме на арт. 6. і 7, в яких говориться про злуку двох окремих середніх шкіл з викладовою мовою польською і українською в міру можности в одну, спільну двоязичну.

Здійснюючи цей закон і постанову Ради міністрів з 8. червня ц. р., міністр освіти Ст. Грабскі видав через Львівську шкільну Кураторію під датою 18. ц. м. розпорядок, яким започаткував скасування 4-ох українських гімназій (2-ох у Львові, Перемишлі й Тернополі) шляхом влиття їх в істнуючі там польські гімназії.

У Львові, 26. серпня 1929.

За Центральний Комітет Українського Національно-Демократичного Обєднання:

Д-р Дмитро Левицький,
голова.

Сен. Михайло Черкавський,
заст. голови.

Володимир Целевич,
ген. секретар

„Нова ера" в шкільництві.

I.

Початок кожного шкільного року приносить нам все нові несподіванки. Особливо незрівнаним в своїх помислах є п. міністр освіти Ст. Грабскі.

Твориться „кресова комісія", до якої покликують головного редактора „Слов-а польск-ого", і він там формулує тези польської політики у відношенні до українського шкільництва. А ця формуловка йде в тому напрямку, що на українській національній території основним типом державної школи „по думці засади годження і лучення для згідного співжиття людности національно мішаних земель є спільна школа, що виховує на добрих громадян держави діти народности польської і непольської у взаїмному пошануванні їх національних окремішностей".

Ця крилата фраза про „спільну школу", вміщується в закон з 31. липня 1924. р. Закон ухвалює польська більшість польського сойму, не звертаючи найменшої уваги на розпучливу оборону українського парляментського представництва перед польонізацією, на протест української преси й українського громадянства.

Яким чином здійснити ідеал проф. Ст. Ґрабского, постановляє арт. 6-тий згаданого закону. Істнуючі в однім повіті або адміністраційно виділенім місті дві окремі школи (польська й українська) будуть „в міру можности получені в одну спільну двоязичну".

Ось шлях для здійснення принціпу „годження і лучення". Для нормально думаючої людини є ясно, що насильство на українській школі буде виконане тільки там, де істнують дві окремі середні школи, одна польська й одна українська, бо тільки тоді можна в повному обсязі здійснити величню ідею про згоду, толеранцію і любов. Таж прінціп „годження і лучення" та „пошанування національних окремішностей" не можна ніяк инакше здійснити. Ясно, що коли на українській національній території, нпр. у Львові зліквідується обі українські гімназії і злучиться їх з двома польськими, а поза ними істнує окремо десять виключно польських середніх шкіл, то тоді принцип „годження і лучення" є вилами на воді писаний тоді учні польських шкіл

навіть не матимуть нагоди познайомитися з українськими „національними окремішностями", а тим самим не зможуть їх шанувати.

Одначе в дальшому ході виявилося, що ці величні максими були тільки грубою лякеровкою щільно захованих тенденцій Грабских, Прушиньских і тов.

наступає другий етап боротьби з українською школою. Т. зв. Секція для справ східних воєвідств і національних меншостей виносить 8. червня ц. р. на внесення мін. освіти Ст. Грабского між иншим таку постанову: „З новим шкільним роком злучити I. клясу одної з польських гімназій у Львові, Перемишлі і Тернополі з I. клясою тамошніх українських гімназій на двомовні (двоязичні) кляси, започатковуючи тим способом переміну українських гімназій на двомовні."

Виходить, що п. Ст. Грабскі або кепсько зрозумів свій власний закон з 31. липня 1924, або кепсько його стилізував. Бож ухвалений польською частиною варшавського сойму і насильно накидуваний закон не говорить про переміну українських гімназій на двомовні (утраквістичні), тільки про переміну по можности польських гімназій „на мішаній території" (висловлюючись терміном п. Грабского) на утраквістичні заведення згідно з принціпом „годження і лучення".

Півтретя місяця пізнійше зявляється вже подрібний розпорядок п. міністра, в якому — як на долони — представлено розміри й далекосяглість утраквізації. Українці будуть вчитися крім української мови по українськи латини, бо п. Грабскі не довіряє, що Українці мають щонебудь спільного зі західною культурою і хотів би тим способом з одного боку перещіпити на український грунт латинську культуру, а з другого дати нагляд ну основу до пошанування „національних окремішностей"

Світовий конгрес практичного християнства.

Це є т. зв. екуменічний конгрес: коли слово екуменічний („охоплюючий усю землю") брати у дослівнім розумінні, то є це зїзд церков, найбільший, який істнував на світі до цього часу. Нема ні народу, ні країни, які не вислали би своїх представників до Штокгольму.

Яка мета цього конгресу? Всі догматичні та принціпіяльні ріжниці між поодинокими церквами лишити на боці, а зайнятись наскрізь практичними питаннями організації для пропаґанди наскрізь християнських, загальних ідей, щодо яких члени ріжних церков не мають ніяких сумнівів. Англійська назва конгресу висловлює цю мету повнійше, ніж надто прозаїчний термін „практичного" християнства: „Світова Християнська Конференція для Життя та Праці" (Universal Christian Conference on Life and Work). Слова „життя та праця" мають такий зміст: ідеями християнства охопити все життя і перетворити їх у практичну працю.

1925 рік вибраний свідомо на те, щоби пригадати перший такий собор, Нікейський у 325 р. У свій час, орґанізатори такого конґресу гадали скликати його до Єрусалиму, як колиски християнства. Ця ідея була дуже поетична і мала чимало прихильників, але практичні огляди казали її покинути: — труднощі подорожі та поміщення тисячів у малім східнім місті, неприготованім для такої гостини. Американці, яких тяжкі технічні труднощі не лякають, пропонували навіть вибудувати величезні шатра на 1000 осіб, але цю ідею згодом покинули.

Конґрес не є всесвітнім у тому розумінні, що католицька церква не бере в ньому участи і не хоче признати йому цього характеру. Вона відмовилась від участи з принціпіяльних мотивів, бо вважає себе повною та єдиною церквою, заперечує иншим релігійних прикмет та характеру загальної християнської церкви і не хоче ставати з ними на однім рівні. На конґресі є тільки присутні поодинокі католики, як приватні одиниці. З огляду на те, що там не порушується ніяких догматичних справ, вони не будуть нічим вражені у своїх релігійних почуваннях.

За те протестанти та християне східних церков усіх відтінків мають своїх представників. Покищо нараховано 37 церков та 600 делеґатів. Провід конґресу здає собі справу з догматичних розбіжностей присутніх представників — головно між радикальним протестантизмом і східною православною церквою — і тому подбав, щоби всі народи були оживлені духом великої толеранції, християнського братерства. У Штокгольмі зустрівся Схід з Заходом: анґліканець подає руку квакрові, лютеранин реформістові, — чути грецьку молитву, старословянські привіти, німецькі промовипроповіди, інтерпретацію біблії на англійській мові.

Почин до цього конгресу дав його голова, архиепископ в Упсалі, Швед д-р Натан Седербльом. Він є одночасно вченим та великим орґанізатором, лінґвістом, і людиною, що довгі роки працювала в Англії, Франції та Німеччині як проф. університету та проповідник, повний енерґії та товариських прикмет. Його правою рукою є Американець д-р Генрі Аткінсон, який не знає ні одної мови крім англійської, та за те обіхав увесь світ і в кожній країні навязав особисті звязки з представниками влади та ріжних церков. Щоби здати собі справу з величини матеріялу та ширини орґанізації, вложеної в цю конференцію, досить згадати, що само її підготовлення трівало 6 літ і домагалось праці 50 людей в обох половинах земської кулі.

Дуже нещасну ролю відограє на конгресі православна еміґрантська церква, яка також вислала своїх делеґатів, поруч православних патріярхів, грецької церкви, румунської, болгарської та инших. Надумався післати делеґатів до Штокгольму і митрополит Діонізій, голова православної церкви в Польщі. Хоч з великим опізненням, але таки надумався.

Зїзд розпочав свої засідання 19. серпня, а щойно 24-го серпня митрополит Діонізій прислав з Карльсбаду, де він лікується, наказ до свого заступника, щоби „неодмінно" віслати на зїзд своїх делеґатів. На таких делеґатів сам митрополит визначив таких осіб: еп. Олександра Пинського, протопресв. Теодоровича, архимандрита Полікарпа і секретаря варшавського консисторя Голубовського. Особливо митрополит підкреслював необхідність поїздки на зїзд архимандрита Полікарпа, як Українця, бож Українці складають три четвертині православних у Польщі. Але бажання митрополита — одно, а міркування уряду — друге. Міністерство віроісповідань вирішило, що буде найпевнійше, коли на зїзд поїдуть тільки еп. Олександер і п. Голубовський. Цей останній є „оком і ухом" польського уряду, а еп. Олександра (Иноземцева) ще небіщик митроп. Юрій дуже вміло характеризував такою гумористичною епітафією, складеною самим-же дотепним митрополитом:

Aleksander Cadzoziemski,
Biskup Polski i Poleski,
Tutaj złożył swoje kości
Za lojalność względem Polski.

Отже ці льояльні і душею віддані своїм хлібодавцям православні достойники їдуть до Штокгольму на конгрес репрезентувати там православну церкву в Польщі. Бажання митрополита невиконане, але зате уряд є безпечний, що на зїзді не буде зайвих балачок і ніхто не довідається навіть приватно, хоч у дечому, про справжнє положення православної церкви в Польщі. Міністерство закорд. справ у Варшаві видало лише три пашпорти. На третій пашпорт п. Голубовський бере свого сина, який знає трохи німецької мови і нібито має бути перекладчиком.

Що від такого безязикого молодика може там хто дізнатись — ясно. Поїдуть, поглянуть і так, немов би їх не було. А може й приїдуть у сам час, щоб погасити свічки.

Нова екзотична війна.

Султан Друзів Атраш-паша про повстання проти Франції.

Війна в Сирії не вгаває. Поголоски про замирення з Друзами показались цілком неправдивими: навпаки, Сирія грозить стати другим Мароком, а „неповажна" воєнна авантура перетворюється у найповажнійшу воєнну хуртовину, якої значіння може сягнути далеко поза льокальні межі. З огляду на те дуже цікавою є заява самого султана повстанських Друзів, зложена перед кореспондентом „Нає Фрає Пр.", якому вдалось пробратись аж до головної квартири повстанців у Медель. Слід при цьому зазначити, що друзійський султан Атраш-паша користується необмеженою диктаторською владою. Запитаний про причини повстання та його ціль, султан сказав:

„Французький утиск друзійського народу став нестерпним. Генерал Сароаіль не хотів навіть прийняти наших делеґатів, які мали представити йому наші жалі на губернатора Карґіля. Усі права, які Французи признали нам в 1921 р., були нехтовані. Арештовано наших провідників і слухано всякої денунціяції. Можу запевнити Вас, що хочби безпосередньою причиною повстання було злегковаження зажалень друзійського народу, а проте повстання не має вже льокального характеру, на нього слід глядіти як на зачаток загального повстання в Сирії."

Одночасно повернули були до Медель парляментарі, вислані до французького головного командування. Французькі мирові умовини такі: Друзи мають по-перше заплатити 5000 фунтів шт. воєнного відшкодування; по-друге вони мусять крім того повернути шкоду, заподіяну купцям і населенню грабунками і по-третє, мусять звернути здобуту на Французах зброю та муніцію.

Султан Атраш-паша заявив про ті умовини таке:

„Моя відповідь звучатиме: Ці умовини є не до прийняття. Не Французи, лише Друзи є тими, яких напали, тому не вони мають платити воєнне відшкодування. Але я не жадаю відшкодування для друзійських племен за кривди, які їм заподіяно: друзійський нарід сам вибopе собі відповідне відшкодування. Добровільно не віддамо зброї, яку ми здобули на Французах, бо окупили її нашою кровю".

Коли згаданий кореспондент натякнув на можливість, що Французи оголосять амнестію для повстанців та нададуть Друзії автономію, султан відповів:

„Одною автономією друзійської области я не задовольнюся. Я домагаюся повної самостійности для цілої Сирії". На питання, як він уявляє собі ту самостійність, султан відповів: „Ми хочемо мати наш

ОСИП МАКОВЕЙ.

З поезій.*)

Коли помрем і заростем квітками,
у споминах ще оживем нераз,
аж поки поруч з нашими кістками
спічнуть усі, що памятали нас.

І буде це вже наша смерть остання,
наш порох вітер світом розжене,
прийде весна, прийде пора кохання,
а нас ніхто й ніколи не спімне.

Аж вийде раз колись дівча самотне
в полудне тихе в тихий, сонний ліс:
нежданo серце защемить скорботне
і ясний світ померкне їй від сліз.

Це нас вона побачить і почує,
мов сон і казку із старих часів;
закриє очі й тяжко засумує,
заслухавшись у тихий шум лісів...

1898.

* * *

Любов уже я перебув,
сяк-так здавив сліпу природу;
достатків досі не здобув, —
на що-ж мені ще свого роду?

Бажання слави переміг —
нехай їй хрін! — гірка забава!
Душі журба, а людям сміх —
на що мені цей дим, ця слава?

Остався голод — от біда!
Мороз бере, як забурмоче.
Світ покидати ще шкода,
а годувать ніхто не хоче.

І фільософія уся
пішла нелишна у жолудок...
Від того, панночко моя,
я став тепер такий відлюдок.

1900.

* * *

Не співайте вже мені
пісень солодких
про щасливі тихі дні
утіх коротких,
про любов і рай і муки
від розлуки і від злуки.

Вже наслухалися ми
пісень любови,
надивились між людьми
на їх окови,
надивились на їх долю,
на їх радість і неволю.

Круки крачуть ці пісні,
не соловії,
і глузують в тишині,
що все те мрії,
сонні мрії, тихі мари,
і потому смутку хмари.

А заграйте ви мені,
як грають громи,
щоб заблисли всі огні
в душі сіроми,
щоб я став орлом, а не голубком,
щоб я став борцем, не сонним любком!

1901.

* * *

Ти — як сон, ти — як тиха весняная казочка,
бо ти й казка моєї сумної душі,
що до мене часом прилетиш, мов та пташечка,
і щебечеш мені у вечірній тиші.

Я тебе так люблю, моя мріє вечірная,
осолодо життя і криниці краси,
і бажаю тебе, моя любочко вірная,
як бажає потоптана травка роси.

Приходи ти до мене щодня так тихесенько,
як той запах квіток, що із вітром летить,
і співай мені все свою пісню милесенько
та пести, як дитина старого пестить.

І закрий мені очі рукою маленькою,
нехай я на минуле життя не дивлюсь
і — втомившись журбою тяжкою — тихенькою —
у просторах незнаних світів загублюсь.

1902.

*) Вибираємо ці вірші з рукописної збірки складеної самим поетом, за кілька місяців перед смертю і переслано одному з членів редакції як зразок поезій, які автор уважав гідним видання, не вважаючи на те, що вони написані досить давно. — *Редакція.*

...ціональний парлямент, нашу національну армію, національний уряд і нашого короля або президента на голову держави. Французи мусять вдовольнитися лише ролею ..., так, як в Іраку".

... Атраш-паша глядить оптимістично на вислід війни:

„Французи —, каже він — мають у Сирії всього 6000 людв. Вони є незвичайно зайняті Мароккою і не мають змоги висдати до Сирії підкріплення. З другого боку я маю багато Друзів і союзників. Як що Франція відважиться дальше атакувати Друзів, повстання вибухне у цілій Сирії. Ми знаємо одно: краще вільними згинути, ніж жити в неволі так, як досіль".

З наведених слів видно, наскільки національна свідомість глибоко ввійшла вже в душі племен, досіль цілком легковажених европейськими завойовниками. Німецький журналіст, який звідав останні побоєвища в Сирії — зі свіжими ще слідами справжньої масакри французьких вагонів і бачив здобуті Друзами французькі танки й гармати, відніс на місці враження, що політична ситуація є дуже поважна. Друзи рахують на повстання в Дамаску й вправді висилають до Французів парляментарів, але на ділі ведуть війну дальше. Над Европою повисають щораз густійші хмари з диму пожарищ в Азії й Африці.

Відгомони біржі.

Після довшої „стаґнації", внесли останні дні на чорну біржу мале „оживлення" — у формі сильного колебання курсу польського золотого.

Тому, що ми силою обставин, послугуємося на тутешньому ґрунті золотим польським, як обовязуючим середником виміни, со ipso згадано безпосередно цим всім несподіванкам, що їх моглаб внести за собою нова девалюація так у промислове, купецьке, як і буденне життя, слід би розважити, чи теперішня недуга недавно введеного гроша — це недуга хвилева, переходова, чи являється вона наслідком поважнійших комплікацій в будові склеєній згідно з гадками п. Ґрабского коштом зубожіння його співгорожан.

Загально відомо, що форма будови золотого не всім фаховцям припала до вподоби. Передусім не був вдоволений сам Гільтон Йонг, англійський півофіціяльний дорадник, що знанням і досвідом помагав у Варшаві санувати польську валюту. А саме, він противився реформі валюти без відповідних резерв готівки. Факт, що вкінці таки переведено не всупереч його переконанням, мав свою головну причину в тому, що п. Ґрабскі не мав ніяких виглядів на шевидке роздобуття грошевих резерв із власного, польського господарства, як також на заступлення цих резерв заграничним кредитом.

Польське державне господарство, по кількох літах тріваючого безголовя, спричиненого довготріваючою дефтою валюти, таких резерв видати з себе не могло, заграничних знову глядючи на надзвичайно заплутані господарські відносини у Польщі — була цілком здисорієнтована щодо можливости активної польської господарської сили й тому з якоюнебудь дальшою поміччю могла прийти щойно після стабілізації валюти.

Супроти цього реформа валюти в Польщі почалась згори а не від основ. Почалась вона без грошевих резерв, перед устійненням господарської рівноваги краю, перед обоснуванням в господарського становища виміни давньої валюти на нову.

В послідовности, більше наказане, штучно встановлене, ніж правильне відношення золотого до марки, вже в першій стадії валютової реформи спонукнило те, що маємо дорожнечу більшу, ніж вона денебудь на чужині.

Бувший міністр польського скарбу Міхальскі, котрий все влучно зпоза плота атакує Вл. Ґрабского враз з його реформою валюти, пише в одній критиці, що „Польща перемінюється тепер в якийсь відокремлений остров; вона відрізується щораз більше від світа і стає найдорожшою із усіх континентальних країн".

Причини „неудачі", звязаної цупко зі структурою переведеної грошевої реформи, неудачі, яку так болюче відчуваємо на власній шкірі, зрозуміємо багато краще, коли переведемо малу анальоґію між Польщею та якоюнебудь иншою державою, що також переходила чи переходить уздоровляючий процес своєї валюти.

Понадто така коротенька анальоґія, видаюча кілька проміччиків для освітлення форми будови нового польського грошевого середника виміни, улекшить видання гороскопів на будучий вигляд небосклону п. Ґрабского.

Вгляньмо у відносини сусідуючої з Польщею Чехословаччини.

В Чехословаччині устійнення фінансових відносин, зміцнення буджету і щораз-то більшаюча вартість валюти, переводиться на тлі загально низьких коштів удержання. Польща, що находиться в стадії подібного процесу, є — як обчисляє між иншими париський „Matin" — від січня 1924 р. найдорожшою країною Европи. Ця дешевість життя в Чехословаччині, ті — багато низші польських — кошти удержання мають те велике значіння під зглядом грошевим, що населення Чех не відчуває браку оборотового капіталу, що знов в Польщі викликує величезні трудноші у господарському житті. В дальшій консеквенції процентова стопа є там багато низша ніж в Польщі.

В Польщі весь буджет доходів спирається на безпосередніх і посередніх податках, оплатах, митах і доходах з монополів.

Буджетовий дохід міністерства скарбу в Польщі виносив в р. 1924 1.139,000,000 зл. п. себто 80 прц. всіх доходів держави! П о д а т к и   б е з п о с е р е д н і   в   т і й   з а г а л ь н і й   с у м і   д о х о д і в   с я г а ю т ь   д о   60 прц.! Тимчасом в Чехословаччині з загальної суми буджетових доходів в 1924 р. 16 міліярдів к. ч. — припадає на доходи міністерства скарбу всього 9 міліярдів к. ч. (55 прц.), з чого на безпосередні податки тільки 1800 міліонів, себто 21 прц.

Це все, очевидно, має великий вплив на висоту коштів краєвої продукції та на її конкуренційну здібність.

Понадто в компетентних колах уряду Чехословаччини існує плян т. зв. постепенної розбудови податків на просторі 1924—1929 р., себто зменшення їх висоти постепенно у трьох відступах, так, що нпр. принято вже проєкт на обниження доходового податку до 50 проц., а також апробовано цілковите скасування податкового виміру при менших ступінях доходу. Очевидно, Чехи і не чули мабуть про податок що виносить 100,00 і 300 проц. доходу!

На цих змаганнях Чехів, що їх посторонні поважають за здорову економічну політику, а їхню батьківщину вважають промисловим центром решти славянських країн, бачимо наглядно, що політика кожного міністерства скарбу повинна безумовно виректись всякої ексцентричности, як що лиш хоче здобути для краю кращі життєві умовини, а на зовні загальне признання і довіря.

Омелян Масляк

З культурно-освітного життя на Рад. Україні.

Високі школи у Київі.

Всі високі школи Київа (інститути й технікуми) діляться на шість головних груп: технічну, сільсько-господарську, педагогічну, соціяльно-економічну та мистецьку. Ріжниця між інститутами та технікумами полягає в тім, що інститути готують інжинірів-організаторів фабричного та господарського виробництва, а технікуми — вузьких фаховців певної спеціяльности. Наприклад, інжинір, що скінчив інститут, може бути на чолі фабрики, а інжинір-механік, що скінчив технікум, може вести тільки окремий відділ фабрики.

Технічна ґрупа має у Київі один інститут (політехнічний інститут) з факультетами, що готують інжинірів-організаторів виробництва: хеміків, механіків, електротехніків, інжинірів водяних і залізничих шляхів. Крім того технічна ґрупа має такі технікуми: електротехнікум, що готує інжинірів для електричних стацій, електроустаткованих фабрик, трамваїв то-що: механічний технікум, що готує інжинірів-механіків: будівельний технікум, що готує інжинірів будівництва.

Сільсько-господарська група має два інститути: сільсько-господарський інститут, що випускає агрономів організаторів сільського господарства і лісництва і ветеринарно-зоотехнічний інститут, що готує лікарів-ветеринарів, а крім того два технікуми — меліоративний, який випускає інжинірів для поліпшення земель, і землевпорядковуючий, який випускає інжинірів, що мають переводити поміри земель.

Соціяльно-економічна ґрупа — один інститут (інститут народнього господарства), з факультетами: юридичним і соціяльно-економічним (б. правничий факультет університету), промисловий й експльоатації шляхів, що готує інжинірів організаторів господарства та два технікуми: кооперативний і торговельно-промисловий.

Педагогічна ґрупа має один інститут (інститут народньої освіти — б. університет з фільольоґічним, чи пак історико-фільольоґ. факульт.) з двома факультетами — соціяльного виховання і професійної освіти, та педагогічні курси, які по анальоґії до инших груп підходять до технікумів. Педагогічних курсів є чотири: українські, російські, жидівські, польські.

Медична ґрупа має один інститут (медичний інститут), з двома факультетами — медичним і одонтольоґічним (для зубних лікарів).

Мистецька група має два інститути: музично-драматичний ім. Лисенка і художній. Музично-драматичний готує диріґентів і артистів організаторів театральної справи. Художній інститут має три факультети: малярський, поліграфічний і архітектурний. В цій групі є ще музичний технікум, який випускає музик та співців, і театральний технікум, з якого виходять артисти для театрів.

Робітничі факультети є при всіх інститутах (крім мистецьких). Вони мають на ціли приготовляти робітників і селян, що мають малу освіту, до тих „ВУЗ-ів" („Высших Учебных Заведений"), при яких ці факультети засновані.

Сільсько-господарська освіта.

По даним Комісаріяту Народньої Освіти на Рад. Україні існує тепер 178 сільсько-господарських шкіл, більше у відношенню довоєнного часу на 94, але ці школи находяться в поганому стані, незабезпечені матеріяльно. По пляну НКО. до семи літ сітка сільсько-господарських шкіл має бути так поширена, щоби кожний район (колишня волость) мав свою школу. Щоб ліквідувати господарсько-технічну неосвідомленість серед селян, НКО. проєктує заснування зимових господарських курсів для селян, а Державидатові запропоновано приготовити підручники для цих курсів. Робляться заходи для збільшення числа сільських наймитів в професійних господарських школах і учнів селян у вищих господарських школах, а також до притягнення до господарських шкіл жінок та заснування спеціяльних шкіл жіночого господарства. У Київі проєктується заснування Всеукраїнської Сільсько-Господарської Академії.

По широкому світі.

Нота про ґарантійний пакт доручена німецькому урядові стане предметом нарад ради міністрів. Берлінський уряд вишле у вересні дипльоматичних знавців до Льондону для виміни думок зі знавцями англ. та бельгійськими.

Чічерін заявив у Льондоні представникові преси, що СРСР. хоче створити з Китаю зовсім незалежну державу, на демократичних основах. Ґарантійний пакт є звернений проти радянської влади, щоби нарушити її добрі взаємини з Німеччиною.

До Марокка виїхали нові французькі підкріплення. Ріфанці нападають на села племен, що симпатизують з французькими військами і спалюють усе майно. Французи гадають, що війна не продовжиться аж до зими, бо Ріфанці будуть раніше розбиті. Паралельно з офензивою на суходолі ітиме блькада у смузі Танґера. Французька ескадра на мароканськім побережі має 6 торпедовців, 7 кораблів і кружляки. Еспанія має 11 кораблів, 5 торпедовців і 2 кружляки. Ця фльота перешкодить Абд-ель-Крімові довозити муніцію та зброю морем.

До Парижа приїхав інкоґніто (!) міністр освіти СРСР. і голова „Пролеткульту" народн. комісар Луначарський. Мета подорожі: навязати взаємини з мін-твом освіти у Франції для зближення французьких та російських учених в їх науковій праці.

У Штокгольмі почалась міжнародна конференція в справі реґулювання комунікації літаків.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Невдача Кайо в Льондоні.

Це що досі не оголосили висліду переговорів Кайо і Черчілем є причиною ріжних чуток. Є погляд, що конференція не довела взагалі до ніякого висліду. Непорозуміння є в тому, що Англія тепер не хоче акцептувати частинної сплати фр. довгів.

Перед упадком франц. уряду.

„Юнайтед Прес" повідомляє, що вашінґтонські політ. кола уважно слідкують переговори Кайо в Льондоні. Сподіються гострої опозиції в фр. парляменті без огляду на вислід льондонських переговорів. Не є виключений упадок французького уряду. Се припізнило би фр.-амер. переговори в справі довгу на необмежений час. Думають, що який не був би фр.-анґ. договір, він вплине некорисно на амер.-фр. переговори, бо зменшить платничу спроможність Франції.

Німецькі наради над франц. нотою.

Німецький уряд радив над фр. нотою. До формальної ухвали не прийшло. Висловили погляд, що ніщо не є на перешкоді, щоби Німеччина взяла участь у конференції заключення гар. пакту.

Німецьку відповідь на французьку ноту в справі безпеки мали вислати 26. 8. вечером до Парижа. Текст оголосять зараз після відіслання.

Розправа проти Мурашка.

28. 8. буде в Новгородку розправа проти Мурашка вбийника Баґіньского й Вечоркевіча.

Біржа.

Львів, 27. серпня 1925.

Гроші.

Амер. дол. 6'12 — 6'15, канад. дол. 5.70 — 6'00, чеські кор. 0'17'50 — 0'18'00, леї 0'02'75 — 0'03'00, франц. франк 0'25'00 — 0'25'50, швайц. фр. 1'02—1'05, анґ. фунт 26'53—26'60.

Золото. 20 кор. 23'20—23'50, 20 франк 20'50—21'00; 20 марк. 25'20—25'50; 10 руб. 27'50—27'80.

Срібло. Австр. кор. 0'46'00—0'48'00, 5 ав. кор. 2'40—2'50, фльорени 1'24—1'26, рубель 1'95—2'00, рубель дрібним сріблом 0'93—0'96.

Пшениця краєва ех. 1925 24'00 до 25'00, жито суцільне ех 1925 17'25 до 17'75.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Вчорашнє (190) число „Діла" сконфісковано за закінчення економічної статті п. Творидла п. н. „Ціною Голоду".

— **„Свобода"** ч. 35. містить: „Злоти". Не провокуйте народу! — В блуднім колесі. — Для кого урожай? — Сон, оповідання Г. Михалюкі. — З життя нашої партії. — Засуджені на повени. — Польські маневри. — Що чувати в світі. — Новинки. — Дві свіжі могили. — Кум Трохим говорить. — Живемо довше. — Нові книжки. — Не згинем ми! — Котюгам по засугам. — Що маємо на продаж? — Правна порада. — Добрі ради.

— **В справі могил українських героїв в Копичинцях.** Дістаємо такого листа: В Копичинцях на загальнім міськім цвинтарі є похоронених багацько українських жовнірів і старшин з часів української війни. Ці могили лежать рядами на новім цвинтарі (від поля) відділенім ровом і стежкою від старого цвинтаря; головно недалеко ліса є найбільше українських гробів з часу останнього українського наступу і відступу за Збруч. Ще два-три роки тому на кожнім гробі був хрестик з написом, хто спочиває в могилі. Та тепер вже ні хрестів ні написів нема, рештки поломаних хрестів лежать то тут то там, а написи зовсім змиті дощом. Ніхто не піклувався цими гробами і через те кревні чи рідня, що тепер приїздять, щоби відшукати гріб дорогої особи, не знаходять ніякого знаку, лише з сумом і великим болем дивляться на всі занедбані могили і відїздять з жалем до копичинецьких Українців за їх недбальство і лінивство. А ще тому рік чи два могли копичинецькі Українці (є там „Нар. Дім" і багацько українських товариств) бодай списати на аркуші паперу по нумерах гробів усіх похоронених там українських вояків, що віддали молоде життя за рідний край. За числом можна би було легко віднайти пошукуваний гріб. Всюди, навіть по селах, люде дбають про такі гроби, відновлюють хрести і написи, а повітове місто Копичинці занедбало таку святу справу. Бодай тепер повинні Копичинці при помочі витягів (виписів) з метрики місцевої церкви і спису похоронених жовнірів, що знаходяться в поліції в Копичинцях, зладити список наших гробів і на гробах поставити хрести з написами.

— **Соймова осіння сесія** розпічнеться пленарним засіданням 29. вересня п. р., а сенат розпічне наради 12. вересня. На черзі сенатських нарад є земельний закон.

— **Генеральний страйк у Варшаві.** З днем 28. п. м. грозить вибух у Варшаві Генерального страйку, якого джерело у конфлікті поміж фабричними робітниками й промисловцями на тлі заробітньої платні. Як відомо, першими застрайкували металюрґічні копальні.

— **Арешти комуністів.** В „Дзєннику людовім" находимо таку нотатку: Наслідком зізнань розстріляного Нафталі Ботвіна, поліція арештувала ученика 8 гімн. кляси Умшвайґа, сина властительки кавярні „Музеум" у Львові. Той знову вказав поліції місце, в якому були сховані акти їх організації. Тим сховком був фортепян з кавярні „Музеум". Найдено там бляшанки, печатку, касову книжку й лісту членів. Потім відкрито в помешканню студента фільософії Кранца при вул. Пулавского 18. ручну друкарню. Також приловлено трьох людців, що друкували відозву проти розстрілу Ботвіна. Найдено теж багато комуністичної бібули. Загалом арештовано 26 осіб. Є це переважно, як твердить поліція, молодь у віці від 14 до 22 літ „з українських і жидівських сфер". Ці арештування відбулися перед кількома тижнями, але раній не вільно було подати про це дві слова, дарма, що варшавські ґазети розписувались про всі ті арешти per longum et latum. Коли „Діло" подало за „Курєром Пор." буквальний переклад новинки про находку комуністичної друкарні при вул. Пулавского — сконфісковано нам ґазету! Щойно вчора дефензива дозволила деяким бруковим львівським ґазетам помістити ці „сензаційні новости"!...

— **Важне для власників старих австрійських вартісних паперів.** 1) До 1. вересня 1925. р. мають всі посідачі 4-проц. облиґацій Залізн. Кароля Людвика з 1890 і 1902. р., а також 5-проц. облиґацій Залізн. Альбрехта з р. 1872. і р. 1877. і 4-проц. облиґацій Залізн. Альбрехта з р. 1890. і р. 1893. зложити ті облиґації до Уряду державних позичок (Urząd pożyczek Państwowych) у Варшаві. 2) До дня 1. вересня 1925. р. мають посідачі облиґацій Краєвих Галицьких позичок з р. 1893, 1904, 1905, 1907 і 1913, а також облиґації 4 і пів-проц. Галицької Краєвої позички з р. 1914. зложити ті облиґації в Палаті Скарбовій у Львові. 3) Так само всі облиґації, що їх випустили органи Самоврядувань (впр. м. Львів і инш.) мусять зложити ті облиґації до дня 1. жовтня 1925. р. у відповідних органах самоврядувань. Одночасно з предложенням всіх тих облиґацій (т. 1, 2, 3) належить залучити: а) докази, що власник був вже громадянином Польщі в день 21. мая 1924. р. і б) докази, що право власности на ті облиґації йому дійсно належить. Докази ці можна доповнити аж до часу видання розпорядження про конверсію. Коли хто не предложить на час облиґацій і згаданих доказів, буде вважатися, що ті облиґації належать австрійським громадянам. Коли папери знаходяться за границею, то треба зголосити ті облиґації до польського консуля до дня 1. жовтня 1924. р.

— **Злотий паде, але пашпорт іде в верх,** бо щодня польська преса приносить нові інформації про нову підвишку його ціни та обмеження щодо полекші при виїзді на чужину. Деякі запевнюють, буцім-то він має коштувати аж 1000 зол. і вдоволяються покищо скромною сумою 750. Не є виключене, що він може дійти і до 7500, коли золотий не схоче зупинитись.

— **Нова залізниця.** Як повідомляють з Варшави, буде незадовго будуватися залізнича лінія Стоянів-Луцьк. Ця лінія получить Галичину з Волинню. Дня 27, п. м. має бути оголошений конкурс на поземні роботи. Дирекція запевнює, що відтинок залізниці довгий на 36 км. буде скінчений в літі на другий рік. Все це покищо тільки запевнення, а щоб вони сповнилися, треба до цього чесних підприємців, якіб не обкрадали залізниці.

— **Смерть убийників англійського достойника.** В Каїро повішено 24. ц. м. сімох засуджениців, які були замішані в справу вбийства анґл. намісника в Єгипті сірдара Стіка. Студент Абдуль Гамід, якого запитали перед смертю, чи це правда, що він забив 25 Англійців, відповів гордо: „Не 25 а 35!" Другий засуджений перед екзекуцією зімлів, а коли очуняв почав бити всіх довкола себе і кричав: „Нехай живе Заґлюль Паша!" Двох инших до останньої хвилі впевняло про свою невинність, а провідник заговірників Ізмаїл Махмуд сказав перед повішенням до ката: „Спішиться, нехай це все вже раз скінчиться". З цього видно, що єгипетські патріоти вміють по геройськи вмирати за свободу своєї окрадженої країни. Такі екзекуції, як ось у Єгипті, чи по других окупованих країнах, зроджують тільки месників і будять присплану національну честь.

— **Дістав поличник, три місяці арешту і 10 тисяч леїв карн.** В Яссах відбулася недавно розправа проти Жида візника Лермана, який смів віддати поличник Румунови проф. Кузі. Візник запитав професора про дорогу, а цей, маючи певні пересуди що до Жидів, дав йому по фізіономії. Лерман не любив довгів і віддав проф. Кузі так, що той аж простягнувся на нерумунській землі. З цього вийшов процес і Лермана засудили на 3 місяці арешту та 10 тисяч леїв гривни.

Дописи.

Копичинці. (*Працання пп. Базників.*) Дійма́юча втрата навістила копичинецьку землю, яку покинули дир. школи УПТ. п. Базник враз зі своєю дружиною. Чотири літа праці в повіті для школи УПТ. зробили те, що її можна поставити зразком під кожним оглядом чи не для всіх наших шкіл в краю. Хто навіть не цікавився близше школою, бачучи як радо дітвора йшла до школи мов на забаву, а карою для неї було опустити науку, той мусів застановитися і подумати, що провід школи УПТ. добув щось більше ніж инші школи. Певно, що заслуга тут учительського збору, спеціяльно п. Базникової, яку шкільна дітвора вважала своєю другою матірю. Не диво отже, що 14. серпня місцевий гурток громадян незвичайно щиро і сердечно працав пп. Базників. Бо понесла втрату не тільки школа УПТ., але стратила одного з гарніших робітників філія „Просвіти", стратив свого приятеля і робітника Повітовий Союз кооператив, стратила Учит. Взаїмна Поміч одного з чільних членів, учительство повіта визначну педагогічну силу а Союз Українок свого першого члена і оснувателя в особі п. Базникової. Працаючи, дякували поодинокі бесідники за працю і труди, які обоє положили для нашого повіту. На другий день окрім громадян вийшла до поїзду і шкільна дітвора та дехто з батьків. Діти з цвітами, які вручили відїзжаючим, зібрались в гурток і ревними слізьми працали своїх учителів. Не міг стриматися від сліз дир. Базник, який напоминав дітей шанувати старших, батьків, учителів, і йти в життю так, як їх учили в школі. Настрій дітей перенісся і на старших. Перед кожним ставала незавидна доля нашого учительства, незавидна доля нашого шкільництва. Нехай доказ сердечности і щирости від громадянства Копичинеччини буде відїзжаючим тою підбадьоруючою силою в їх дальшій житевій боротьбі.

І. П.

ОПОВІСТКИ.

Репертуар Українського Наддніпрянського Театру О. Мітиевич.

Чортків, Саля „Сокола":
29. VIII. „Сатана"
30. VIII. „Маруся Богуславка"
Копичинці: „Народн. Дім".
27. VIII. „Вій"
28. VIII. „Маруся Богуславка" 131 19-?
До Театру потрібні теноpи і сопрани.

Український Хор Котка.
Пятниця 28. VIII. Надвірна.
Четвер 27. VIII. Витків. 115 19—?

Управа дівочої гімназії УПТ. в Станиславові (вул. Липова 80) подає до відома, що 1) додаткові вступні іспити до клас II—VII. в днях 29. і 31. серпня п. р., 2) поправки 31. серпня, 3) вступні іспити до I. (першої) кляси 31. серпня, 4) вписи щодня (від 20. серпня). — Н. ДАНИШ.
221 3—3

Додаткові вписи до хлопячої школи ім. Т. Шевченка УПТ. ул. Мохнацького ч. 12 у Львові відбудуться в днях 31. 8. і 1. 9. від год. 10—12 і 3—6. Початок року 2. 9. п. р. — *Управа школи.*

З гімназії СС. Василіянок у Львові. Початок шкільного року дня 1. вересня. Учениці являться в 9 год. рано в гімназії, відки підуть до церкви на інавґураційне богослуження. Вписи до всіх клас 31. серпня і 1. вересня. Вступні іспити до I. кл. дня 1. вересня в год. 10 рано. Вступні іспити до висших клас II—VII. дня 3. вересня. — *Управа.*

З української прив. гімназії в Чорткові. Вписи до гімназії відбудуться 27. і 28. серпня. Поправки і вступні іспити до клас II—V 29. серпня. Вступні іспити до I. кляси і до приг. кляси 31. серпня. — *Управа Гімназії.* 298 1—1

В приватній гімназії УПТ. в Городенці відбудуться вступні іспити до кл. I—IV. додаткові вписи й поправки в днях 29—31. серпня і 1. вересня ц. р. — М. БАРАНИК, управитель. 282 3—3

Відозва.

Хто з Вп. Майстрів (у Львові, Перемишлі, Тернополі, Станиславові, Коломиї, Стрию і пр.) схоче приняти хлопця на науку у своїм ремеслі, сповнити патріотичне діло, придбанням нашій суспільности свідомих своєї ціли горожан, допомогти, щоби промисл на нашій землі, перейшов в наші руки, а своїм людям дати можність здобуття хліба, буде ласкавий зголоситись письменно до Н. Левицького, учителя в Павлокомі, п. Динів. Маю кільканайцять хлопців та бажав би, щоби кожний з них вчився иншого ремесла. На науку ремесла висилаю старших і здібних хлопців, щоби майстри не мали з ними багато клопоту при навчанню, а мали деяку користь в часі їх науки, та щоби вийшли з них колись добрі і розумні ремісники та свідомі горожане. 299 1—1